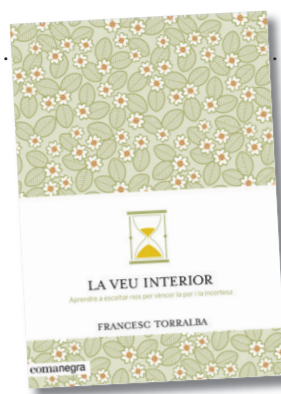

ESTILS

Escoltar-nos per vèncer la por i la incertesa

“La veu interior” de Francesc Torralba (editorial Comanegra) és una reflexió vital al voltant del temps, la por i les preocupacions de la vida d’avui a partir de les cartes que s’escriuen l’Edith, de trenta-nou anys, amb el seu oncle Agustí, que veu passar els darrers dies des d’una residèn-

cia. Tot i els dos moments vitals tan diferents (la incertesa de l’edat adulta d’ella i l’experiència d’ell) els moments compartits surten de ben endins i es converteixen en una reflexió al voltant del temps, la por i les preocupacions de la vida d’avui.

Acte veïnal sobre diversitat religiosa

El dimarts 30 de juny, a les 19h, taula rodona al voltant del llibre Diàleg interreligiós, amb el seu autor, Raimon Ribera, professor del Departament de Ciències Socials a ESADE, i Montse Castellà, de la Coordinadora Catalana d’Entitats Budistes, a la seu de l’AA.VV. del Centre (St. Miquel 34, Badalona).

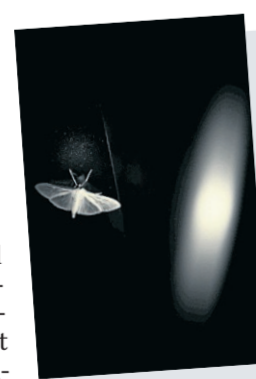
La cita de la setmana

“Poder veure-ho tot, sentir-ho, com deuen sentir l’aurora les fulles que reben la rosada; obrir els ulls a la llum somrient, beneir el matí, l’ànima, la vida rebuda.”

Maria Zambrano

Els esforços per capturar la llum

El físic Arthur Zajonc reuneix en un llibre la història de les cultures per entendre un dels majors enigmes

Portada del llibre **Capturar la llum**. ALBARRAÑ CABRERA

La fascinació per la llum

Un dels punts de confluència d’aquests espurneigs de la realitat que ens generen astorament i ganes d’aprofundir-hi, ja sigui des de l’espiritualitat, l’art o la ciència, és la llum. I ara que entrem en l’estació més lluminosa de l’any, i possiblement amb més temps per endinsar-nos en lectures nutritives, allunyades de debats falsos carregats de supèrbia i pors, apareix un treball excepcional: *Capturar la llum* (Atalanta), escrit per Arthur Zajonc, professor emèrit de Física a diverses universitats mundials i president del Mind & Life Institute. “Quina és la naturalesa d’aquesta cosa invisible a la que anomenem llum, de la qual la seva presència fa que tot es manifesti a la visió, excepte ella mateixa?” es pregunta Zajonc, que explica: “Com més coses

sabia –tant en el pla teòric com en l’experimental– sobre la teoria quàntica de la llum, més extraordinària em resultava. No obstant això, fins i tot armat amb teories tan sofisticades, no crec que estiguem a prop d’arribar al fons de la qüestió. Tot el contrari: en allò fonamental, la llum conserva tot el seu misteri. Quan vaig entendre que, malgrat tota la força, precisió i bellesa de l’òptica quàntica, encara no sabem què és la llum, em vaig entusiasmar. Els vells ídols científics de la llum han estat destruïts i tots els intents de modelar-ne altres de nous han fracassat. No podia resistir-me a interdir-me per tots els passadissos –els antics i els nous– de l’enorme mansió de la llum. Aquest llibre relata les meves troballes.”

El científic Zajonc, doncs, fa un sincer exercici de despulament per tal de no entendre la ciència com la

única opció vàlida per explicar aquest fenomen i, d’aquesta manera, s’endinsa en les aportacions que des de l’antiguitat, i des de diversos prismes, es fan de la llum. Ens recorda, a més, que la ciència no és un ens monolític, sinó ric en debats i perspectives i que no podem utilitzar-la com a sinònim de realitat: “Havent perdut als déus, ens enamorem dels bonics ídols que podem aixecar en el seu lloc. Els àtoms, els quarks, els minúsculs forats negres... són deïficats, engalanats i arrossegats al temple. A l’anomenar-los reals, els insuflam la falsa vida de la por, la nostra por a l’essència desconeguda de la naturalesa”. “Tot i que els models científics tenen un sentit –continua Zajonc– a vegades es converteixen en ídols, és a dir, deixen de ser models i es transformen en “la realitat. Els físics quàntics van descobrir fa temps el perill

de la idolatria. Els neurofisiològics encara tenen que aprendre la lliçó. Per a molts, el cervell ha esdevingut un ídol, la quintaessència de l’home. És possible abraçar el resultat de la ciència sense caure en aquesta idolatria? Sí, però potser ens trobem davant del màxim repte del nostre temps. L’èxit o el fracàs a l’hora de construir una ciència lliure d’idolatria determinarà, en gran part, el nostre futur”, sentència el reputat físic.

Entre la llum exterior i la interior

Davant de preguntes que han predominat en el temps, com “quina és la naturalesa de la llum?”, les respostes han estat, lògicament, diverses. Tot i així, es pregunta Zajonc, “¿estan necessàriament enfrontades o, pel contrari, tracten de conèixer parts diferents de l’esser expansiu de la llum?” Com és de suposar,

CONSCIÈNCIA D’ARA
Cada dijous
I la setmana que ve:
Les malalties mentals surten a escena

Rebre la llum

Opinió

EULÀLIA FANAR
INVESTIGADORA EN TEMES DE GÈNERE I CONFLICTE

Com veiem? Com veu, l’altre? Els estudis de la visió ens diuen que de veure també se n’aprèn. El refrany “ningú no neix ensenyat” va per aquí... Això no implica necessàriament que els nens siguin un gerro buit que cal omplir de virtuts i coneixements des de ben petits, costi el que costi, sense valorar el procés intern d’aprenentatge. Hi ha una llum a fora, però també una llum a dins; quan convergeixen, aprenem. Perquè, al cap i a la fi, qui ens ensenya a veure, a estimar, a somriure? Molts cecs de naixement que han recuperat la vista tenen seriosos problemes d’adaptació a la nova visió, que pot desencadenar en problemes psicològics, perquè veure no és tan senzill com ens pensem... Arthur Zajonc, que

Il·luminar
Aprendre a veure per un mateix és saber valorar la diversitat que ens envolta. Com més llum hi ha, menys fosc, menys conflicte, rancúnia i por

estudia aquest fenomen de la visió en la seva relació amb la llum, ho explica: “No és suficient amb que la salut òptica de l’ull sigui perfecta. Durant els primers anys de vida, existeix un període crucial on es formen les capacitats visuals, a més de les sensorials i motrius”.

Imposar i forçar a l’infant maneres externes, sense respectar el seu procés intern, genera tot tipus de problemes que costarà recuperar. I no només en l’àmbit físic, també en l’ànimic. Perquè si depenem d’aquesta visió interior per copsar l’exterior, com més neta la tinguem, més clar hi veurem. Veure i pensar són, sovint, sinònims. Aprendre a veure per un mateix és, també, saber valorar la diversitat que ens envolta i ens conforma. Com més llum hi ha, menys fosc, és a dir, menys quedarem atrapat en el conflicte, la rancúnia, la por.

“Amb massa rapidesa les teories es converteixen en ídols, obstaculitzant així la comprensió enlloc de fomentant-la. Al moure’ns entre les opinions rivals, ens alliberem de la tirania de la visió monocular i, com el déu hindú Vâruna, abraçem el món amb mil ulls”, ens recorda Zajonc.

el seu llibre mostra l’opinió de que no hi ha una única manera d’apropar-nos a la llum, i totes tenen el seu interès: “Mitjançant la investigació, la pràctica artística i la contemplació silenciosa l’esser esquiua de la llum es recrea una vegada i una altra en l’ull de la ment i ofereix noves epifànies a cada generació”. Des dels antics grecs i egipcis a la ciència islàmica i a la il·lustració europea, fins als descobriments de l’òptica quàntica, passant per la filosofia, la religió i l’art, Zajonc entrelaça una història fascinant sobre un fenomen imprescindible, la llum, que no és únicament exterior ni interior: “Estic absolutament convençut que la llum exterior de la naturalesa i la llum interior de la ment són inseparables. La visió –poètica o científica, sublim o comú– requereix tant de llum exterior com de llum interior”, sosté l’autor. ■

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

Hi ha debats que perden la seva essència de diàleg per esdevenir monòlegs enfrontats. Per no escoltar amb l’altre i des de l’altre, es prefereix recórrer a arguments aparentment inapel·lables, definitius. Abanderar la veritat, en nom de Déu, de la moral o de la ciència reflecteix, en el fons, la incapacitat de debat: anul·lem qualsevol dissidència o esperit crític que ens destorbi amb la màxima seguretat que ens proporciona la inqüestionable “veritat”. Una cuirassa artificial que no té en compte la diversitat i complexitat d’aquests fenòmens als que atorguem tota la veritat. Una tradició espiritual sana, com una investigació científica no-

ble, no es presenta amb l’atribut d’apropiar-se de la veritat i modelar-la com li plau; el mateix succeeix amb la pràctica artística: són aproximacions, des de diferents angles, a una realitat profundament misteriosa. Amb astorament pel que vivim, molts científics, místics i poetes cultiven el seu ull interior des de l’antiguitat per copsar espurneigs d’allò real respectant les altres perspectives. Sovint hem oblidat que la ciència és múltiple i constitueix una de les maneres (no la única) de veure l’exterior sense oblidar l’interior. És freqüent, i així s’ha donat sempre en la majoria de cultures del planeta, l’interès des d’una disciplina per una altra: el científic que recorre a l’ordre sagrat i espiritual; l’artista que es fonamenta en conclusions científiques; la religió que utilitza l’art per expressar-se...